

Groninger literatuur enorm in de lift

Nog niet zo lang geleden — pakweg tien jaar — was de belangstelling van het lezende publiek voor lectuur in de streektaal heel wat geringer dan nu. Uitgevers en boekhandelaren betoonden zich dan ook huiverig voor werk van streektaalauteurs: het risico was aanzienlijk. Sommige schrijvers en dichters, vooral de wat minder bekende, waren al blij als een uitgever hun werk überhaupt in produktie wenste te nemen; over een financiële vergoeding durfden ze dan vaak al lang niet meer te beginnen. Nog altijd worden er ettelijke Groningstalige boeken verkocht waarvan de auteurs het moeten doen met de 'kick', die ze ondergaan als ze hun werk in de boekwinkel om de hoek zien liggen, als enige beloning.

Maar er is veel veranderd. De belangstelling voor Groninger proza en poëzie is tegenwoordig ongekend en groeit nog steeds. Elke boekhandel van enige omvang in Stad en Ommeland heeft op een goed zichtbare plek wel een ruime presentatietafel opgesteld of een paar forsbemeten schappen gereserveerd voor *Groningana*: streektaallectuur en lectuur over de regiocultuur zijn commercieel interessant geworden. En parallel aan de belangstelling voor zijn werk lijkt ook het zelfbewustzijn van de streektaalauteur toe te nemen. Niet toevallig werd onlangs de Grunneger Schrieversvereniging opgericht, die onder meer beoogt het behartigen van de belangen van de bij haar aangesloten schrijvers in de streektaal.

In het jaar 1987 verschenen er maar liefst 22 boeken in het Gronings op de markt: proza zowel als poëzie. Een paar van de meest in het oog vallende beschreef ik inmiddels in deze rubriek. Tot diezelfde categorie van opmerkelijke uitgaven in het afgelopen jaar behoort vanzelfsprekend de verzamelbundel 'Tougeliëks' van de dichter Saul van Messel, door Jan Beyert al eerder gekozen als onderwerp voor een van zijn columns in deze krant (NvhN 28-11-'87). Maar er verschenen meer boeken die vermelding verdienen. Ik noem u er voorlopig drie.

Sober

In de zomer van vorig jaar kwamen gelijktijdig vier 'klassiekers' van de befaamde schrijfster Sien Jensema uit: haar romans 'Berend Kopstuber', 'Hidde Betuun', 'Oelenspaigel ien Stad' en 'Ommelanden en Aalbert' in één band. De inmiddels 91-jarige Sien Jensema, ooit onderscheiden met de Culturele Prijs van de Provincie Groningen (1952) en de Literaire Prijs van de Stichting Grunneger Bouk (1985), schrijft met name over het leven van boeren en arbeiders zoals zich dat in het begin van deze eeuw afspeelde in de weidsheid van het Hogelandster landschap. Haar werk, in prachtig sober en doordacht Gronings geschreven, ademt een fijnzinnige en relativerende wijsheid: alsof ze innerlijk

voortdurend glimlacht om alle menselijke 'geschrip' en druktemakerij die toch maar zo'n betrekkelijke betekenis hebben. Men zou in deze tijd wat bezwaren kunnen koesteren tegen haar soms wat idyllische benadering van het toenmalige boerenleven, dat vooral voor het 'gewone volk' vaak heel wat zwaarder en kommervoller moet zijn geweest dan in dit werk naar voren komt, en tegen haar wat minder uitgediepte karaktertekeningen; niettemin zijn het haar prachtige taalgebruik, haar fraaie sfeertekeningen en het hoge niveau van haar vertelkunst die haar werk kwalitatief zeer ver uittillen boven de gemiddelde dialect-streekroman. De bundel bevat enkele mooie litho's van Johan Faber.

Votvoaren

De dichter Lerus Roelofs publiceerde vorig jaar zijn zesde gedichtenbundel 'Votvoaren'. Evenals in zijn andere werk spreekt ook hier zijn liefde voor zijn geboortestreek, het Oldambt, uit meerdere gedichten. Elders geeft hij op poëtische wijze zijn religieuze beleving weer van het begrip eeuwigheid ('Ook t leven dat mor liekt veur even, is ontheven aan het heden van aaltied'...). het gedicht Jona is een aardige en zeer vrije bewerking van het gelijknamige bijbelboek.

Westerwolds proza

Meijco van Velzen verzamelde tien oude verhalen van een zestal, inmiddels lang overleden, Westerwoldse dialectschrijvers in een bundel, getiteld 'Roegje Wilt en andere Westerwoldse Verhoalen.' Onder deze auteurs uit vroeger tijd ontbreekt de begaafde verteller Jan Hendrik Neuteboom (1865-1929) natuurlijk niet; daarnaast is werk opgenomen van Ammo Henderikus Smith, Harm Kraai, Jan Pieter Bloemhoff, Jans Verwer en Tjabke Mennenga. Alleen al uit taalkundig oogpunt is het boek interessant, omdat er van het oorspronkelijke, zangerig-vloeiende Westerwoldse dialect (taalhistorisch een van de interessantste dialecten van Oost-Nederland, aldus Fokko Veldman van het Nedersaksisch Instituut in zijn inleiding) vrijwel niets meer over is. Een aantal van de verhalen geeft een boeiend beeld van het Westerwoldse plattelandsleven in die tijd. De sfeervolle illustraties zijn van Geert Schreuder.

● KEES VISSCHER

Sien Jensema: Berend Kopstuber/Hidde Betuun/Oelenspaigel ien Stad en Ommelanden/Aalbert. Stichting 't Grunneger Bouk, Groningen, f 32,50.

Lerus Roelofs: Votvoaren. Actief Scheemda, f 11,90. Meijco van Velzen: Roegje Wilt en andere Westerwoldse Verhoalen. Profiel Bedum, f 14,50.